

вивченню сучасних трендів економічної аналітики, прогнозуванням суспільного розвитку і оптимальної державної політики тощо.

Шлях спрощення, який домінує в Україні, не розкриває сутності економічних процесів. Для проведення економічних реформ і впровадження такої бажаної інноваційної моделі розвитку, покоління реформаторів має оволодіти актуальним економічним мисленням відповідно до вимог часу.

Вінська О.Й.

к. е.н., доцент,

*кафедра європейської економіки і бізнесу,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

Токар В.В.

д.е.н., професор,

*кафедра міжнародних фінансів,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

МЕТОДОЛОГІЯ ГЕНДЕРНОЇ АНАЛІТИКИ В ЕКОНОМІЦІ

Гендерні дослідження є одним з найпопулярніших трендів у сучасній економічній науці. Незважаючи на наявність величезної кількості публікацій з цієї проблематики, більшість з них носять загальнотеоретичний характер, часто-густо переходячи з наукового на публіцистичний стиль, грішать бездоказовістю та зловживанням описовим методом дослідження. У зв'язку з цим, нами поступово формується парадигма гендерних досліджень, яка враховує особливості різноманітних гендерних аспектів в економіці. Гендерна аналітика у своєму сутнісному наповненні спрямована на виявлення закономірностей та функціональних зв'язків між дотриманням гендерної рівності меритократичного плану та ефективністю функціонування соціально-економічних систем різноманітного таксономічного рівня, починаючи з окремих суб'єктів підприємницької діяльності та завершуючи глобальною економічною системою в цілому.

У попередніх публікаціях нами апробовано використання коефіцієнту рангової кореляції Спірмена для непараметричного вимірювання статистичної залежності між різними аспектами гендерної рівності та економічним добробутом в країні, а також коефіцієнт детермінації та розподілу t-Стюдента для оцінки вірогідності зв'язку. Зокрема, у статті «Гендерна рівності та соціально-

економічний розвиток країн-членів Європейського Союзу» [2], ми дослідили взаємозв'язок між двома параметрами: гендерною рівністю (відповідно до оцінки в рейтингу «Глобальний гендерний розрив» 28 країн-членів ЄС за 2011-2014 рр.) та валовим внутрішнім продуктом на душу населення за паритетом купівельної спроможності за ці роки (згідно з даними Світового банку). Унаслідок математичних розрахунків ми отримали показник 0,599, що свідчить про помітний зв'язок (кореляція в межах 0,5–0,7), тобто у разі посилення гендерної рівності відбувається економічне зростання, і навпаки. Більше того, щільність зв'язку за допомогою коефіцієнта детермінації, який становив 0,358, ми визначили, що зміни в рівні соціально-економічного розвитку країн ЄС на 35,8% можуть бути пояснені коливаннями гендерної рівності. Перевірка зв'язку за допомогою формули розподілу t-Ст'юдента з n-2 рівнями свободи, де t фактичне = 3,811 > t критичного = 3,707 для рівнів свободи (n – 2) = 26 та рівня вірогідності $\alpha = 0,001$ засвідчила вірогідність досліджуваного взаємозв'язку. Отже, інтерес країн світу до встановлення гендерної рівності є цілком виправданим, особливо прагматичними є уряди країн-лідерів, для яких характерним є повільне зростання, адже вони чітко усвідомлюють економічний зиск від використання цього резерву для забезпечення сталого розвитку.

У нашій іншій публікації, а саме «Взаємозалежність гендерної рівності та інноваційної конкурентоспроможності країн ЄС» [1], ми вимірювали взаємозалежність гендерної рівності та інноваційної конкурентоспроможності країн Європейського Союзу. Для параметра гендерної рівності ми знову використали оцінку країни в рейтингу «Глобальний гендерний розрив», але вирішили розширити діапазон даних та охопити довший період часу, зокрема 2006-2015 рр. Для другого параметру в розрахунках ми використали показник субіндексу інноваційності країн-членів ЄС з рейтингу «Звіт про глобальну конкурентоспроможність» за 2006-2015 роки. Результати нашого дослідження показали міцний зв'язок між парами даних на рівні 0,713, тобто при зростанні рівня гендерної рівності відбувається зростання інноваційної конкурентоспроможності та навпаки. Відтак, зрозумілим є фінансування програм підтримки жіночої ініціативи та підприємництва в країнах-членах ЄС, які усвідомлюють, що саме інновації є запорукою їх сталого економічного розвитку та процвітання.

Для сучасних дослідників ключовою темою зараз є проблема гендерного розриву в лідерстві, зокрема мова йде про представництво жінок у політиці. Недостатня представленість жінок в політиці країн-членів ЄС поступово нівелюється через впровадження гендерних квот в партіях, що може деякими розглядатися як прояв дискримінації і відхід від принципів меритократії. Натомість, у своїй статті «Політична емансипація жінок як фактор економічного розвитку країн ЄС» [3] ми доводимо, що розширення участі жінок у політиці

призводить до зростання добробуту у суспільстві. Зокрема, ми використали показники ВНД на душу населення за паритетом купівельної спроможності за 2011-2014 рр. (дані Світового банку) та субіндекс політичної емансипації жінок за цей період згідно усередненої оцінки країни в рейтингу «Глобальний індекс гендерного розриву 2015», який включає такі показники, як частка жінок від кількості чоловіків у парламенті; частка жінок від кількості чоловіків на міністерських посадах; частка років головування жінок від кількості років із чоловіками на чолі держави за останні 50 років. Наші розрахунки показали помітний зв'язок між зростанням рівня політичної емансипації жінок та покращенням економічного добробуту на рівні 0,697. Коефіцієнт детермінації засвідчив, що залучення жінок до політичної діяльності може на 48,6% пояснити зміни в рівні економічного розвитку країни. Отже, не дарма політику гендерних квот називають позитивною дискримінацією або тимчасовими спеціальними заходами. На нашу думку, саме економічний зиск від їх використання є основною рушійною силою їх запровадження.

Отже, такий статистичний метод, як коефіцієнт Спірмена, дає вагомий інструментарій для пояснення гендерних ініціатив урядів країн світу, зокрема країн-членів ЄС. Перспективними для подальшого розширення методичного апарату та інструментарію гендерної аналітики в економіці є кластерний метод, який дозволить виявити групи подібних за гендерними ознаками регіонів, а також апарат теорії імовірності, який дозволить визначати математичне очікування результативності соціально-економічної діяльності, зокрема інноваційної, на основі відповідної випадкової величини дотримання гендерної рівності в окремих взятих країнах, інтеграційних утвореннях та глобальній економіці в цілому.

Список використаних джерел

1. Вінська О. Й. Взаємозалежність гендерної рівності та інноваційної конкурентоспроможності країн ЄС / О. Й. Вінська, В. В. Токар // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 12. С. 18-22 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/12-2016/6.pdf>
2. Вінська О. Й. Гендерна рівність та соціально-економічний розвиток країн-членів Європейського Союзу / О. Й. Вінська, В. В. Токар // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2016. – № 2. – С. 32-36 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/2_2016/08.pdf
3. Вінська О. Й. Політична емансипація жінок як фактор економічного розвитку країн ЄС / О. Й. Вінська, В. В. Токар // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – Вип. 18. – Ч. 1. – С. 17-21.